

Sygn. akt: I C 1278/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 sierpnia 2020 r.

Sąd Rejonowy w Brodnicy I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Magdalena Pniewska
Protokolant:	sekretarz sądowy Agnieszka Majer

po rozpoznaniu w dniu 24 sierpnia 2020 r. w Brodnicy

sprawy z powództwa (...) **S.A. w B.**

przeciwko J. R.

o zapłatę

1. oddala powództwo w części dotyczącej żądania zapłaty kwoty 3.962,36 zł (trzy tysiące dziewięćset sześćdziesiąt dwa złote 36/100 groszy) oraz odsetek umownych od tej kwoty w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 26 stycznia 2019r.,
2. umarza postępowanie w pozostałym zakresie,
3. nie obciąża pozwanej obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz powoda

Sędzia

/Magdalena Pniewska /

Sygn. akt I C 1278/19

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. w B. w dniu 13 lutego 2019 roku wniósł do tutejszego Sądu pozew o zasądzenie od pozwanej J. R. kwoty 8.162,36 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie liczonymi od dnia 26 stycznia 2019 roku do dnia zapłaty oraz kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazał, że w dniu 14 czerwca 2018 roku pozwana zobowiązała się do zapłaty w dniu 25 stycznia 2019 roku kwoty wskazanej w wekslu w wysokości 8.162,36 zł. Wezwał pozwaną do zapłaty weksla, jednakże ta nie zapłaciła.

Pozwana nie zajęła stanowiska w sprawie, wobec czego Sąd wyrokiem zaocznym z dnia 28 czerwca 2019 roku w sprawie o sygn. akt I C 165/19 oddalił powództwo.

Powód wniósł apelację od wyroku zaskarżając go w całości. Wyrokiem z dnia 2 października 2019 roku Sąd Okręgowy w Toruniu uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania tutejszemu Sądowi.

Na rozprawie w dniu 24 lutego 2020 roku strona pozwana zakwestionowała wysokość kosztów ustalonych w umowie pożyczki. Wskazała, że znajduje się w trudnej sytuacji finansowej oraz podniosła, że weksel został wypełniony na zawyżoną kwotę. Przedłożyła także dowody wpłat dokonanych na rzecz powoda.

Zobowiązany do ustosunkowania się do powyższych twierdzeń powód pismem procesowym z dnia 09 marca 2020 roku wskazał, że od dnia wniesienia powództwa pozwana wpłaciła na jego rzecz kwotę 4.200 zł, wobec czego cofnął on powództwo w tym zakresie zrzekając się roszczenia. Wskazał, że podtrzymuje żądanie w zakresie kwoty 3962,36 zł z odsetkami.

Na rozprawie w dniu 13 lipca 2020 roku strona pozwana oświadczyła, że od ostatniej rozprawy spłaciła dodatkowo 1400 zł. Ponadto zakwestionowała wysokość żądanych odsetek, a także złożyła dowody wpłat.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

W dniu 14 czerwca 2018 roku pozwana J. R. zawarła z powodem umowę pożyczki nr (...). Z treści umowy wynikało, że kwota do wypłaty to 4000 zł, całkowita kwota do zapłaty to 9060 zł. Umowa podlegała oprocentowaniu w wysokości 9,83 % rocznie. Na koszty składały się 129 zł tytułem opłaty przygotowawczej, 3271 zł tytułem prowizji, 600 zł tytułem wynagrodzenia za (...). Całkowity koszt pożyczki stanowiła kwota 5060 zł. Umowa miała być spłacana w 30 miesięcznych ratach, których wysokość i terminy płatności były określone w harmonogramie spłat, stanowiącym załącznik do umowy. Umowa przewidywała także odsetki od nieterminowych płatności, a także prawo wypowiedzenia umowy w przypadkach w niej wskazanych.

Umowa była zabezpieczona wekslem in blanco, który miał zostać przez powoda wypełniony zgodnie z deklaracją, w przypadkach w niej wskazanych.

Pismem z dnia 26 grudnia 2018 roku powód wypowiedział pozwanej umowę, wzywając ją do zapłaty wskazanej kwoty w określonym terminie.

Ponadto przedłożył weksel z dnia 14 czerwca 2018 roku, wypełniony przez niego na kwoty 8.162,36 zł, płatny w dniu 25 stycznia 2019 roku.

(dowód: kopia umowy z załącznikami – k.43 – 48 akt, kopia deklaracji wekslowej – k. 6 i 49 akt, kopia weksla – k. 4 akt, kopia wypowiedzenia umowy – k. 5 akt)

W toku sprawy pozwana przedłożyła łącznie 18 dowodów wpłaty dokonanych począwszy od 19 października 2018 roku, na łączną wysokość 6.220 zł, przy czym 2 najwcześniejsze spłaty były w wysokości 310 zł, zaś pozostałe w wysokości 350 zł. Po wniesieniu pozwu, pozwana wpłaciła łącznie kwotę 5.600 zł

(dowód: kopie dowodów wpłat – k. 74 – 78, 82 – 87, 103 akt)

Przedstawiony powyżej stan faktyczny ustalony został w oparciu o dokumenty dołączone do pozwu i przedłożone przez strony. Dokumenty zgromadzone w aktach sprawy stanowiły wiarygodną podstawę ustaleń faktycznych, albowiem były ze sobą spójne, jak też ich autentyczność i prawdziwość nie została skutecznie zakwestionowana przez stronę pozwaną.

Na podstawie przepisu art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Z kolei w myśl art. 3 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (tj. z dnia 16 maja 2019 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1083) przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255 550 złotych albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w

zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi, przy czym za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności między innymi umowę pożyczki.

Kwestię weksla in blanco reguluje art. 10 prawa wekslowego z dnia 28 kwietnia 1936r. (tj. z dnia 26 stycznia 2016 r. Dz. U. z 2016 r. poz. 160) zgodnie, z którym jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa.

W przypadku weksla zupełnego w chwili wystawienia podnoszenie zarzutów ze stosunku podstawowego dopuszczalne jest wyjątkowo wówczas, gdy weksel nadal znajduje się w rękach remitenta jako pierwszego wierzyciela, bądź gdy nabywca działał świadomie na niekorzyść dłużnika. (A. Szpunar Komentarz do prawa wekslowego k. 16 i k. 46; T. Borkowski Prawo wekslowe w praktyce k. 27)

Abstrakcyjność weksla doznaje dalszego osłabienia w przypadku weksla niezupełnego w chwili wystawienia - weksla in blanco, wystawionego w celu zabezpieczenia zobowiązania ze stosunku podstawowego. Taki też weksel został wystawiony w niniejszej sprawie. To osłabienie wyraża się w możliwości analizowania stanów faktycznych wynikających ze stosunku podstawowego, w szczególności tego czy odpowiedzialność dłużnika w ramach stosunku wekslowego odpowiada rozmiarowi jego odpowiedzialności ze stosunku podstawowego. Możliwość wysuwania przez wystawcę zarzutów ze stosunku podstawowego w takiej sytuacji wynika z art. 10 prawa wekslowego (A. Szpunar Komentarz do prawa wekslowego k. 52).

Abstrakcyjność weksla ma co prawda wpływ na rozkład ciężaru dowodu. Ten kto dochodzi zapłaty jako wierzyciel wekslowy, musi tylko przedłożyć dokument weksla, na który się powołuje, i wykazać swą tożsamość z osobą remitenta, nie musi zatem wykazywać podstawy zobowiązania wekslowego ani tego, że ta podstawa w ogóle istniała. To na dłużniku wekslowym spoczywa ciężar udowodnienia, że weksel został wypełniony niezgodnie z porozumieniem (orzeczenie SN z dnia 24 października 1962 r., OSNCP 1962, poz. 27).

Kontrola weksla w świetle treści stosunku podstawowego nabiera jeszcze większego znaczenia w sprawach z udziałem konsumenta. A zwłaszcza w sytuacji możliwej do stwierdzenia na podstawie samej treści pozwu niezgodności między wysokością roszczenia wekslowego a wiarygodnością ze stosunku podstawowego spowodowanej zastosowaniem klauzul abuzywnych. Należy bowiem zauważyć, że pominięcie takiej kontroli może prowadzić do akceptowania przez sąd działań nawet rażąco naruszających prawa konsumenta jak np. zaliczenie do sumy wekslowej odsetek w wysokości przekraczającej odsetki maksymalne za opóźnienie czy rażąco zawyżonych kosztów działań monitujących i windykacyjnych (tak też Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 czerwca 2015r. w sprawie sygn. akt XVIII C 1151/15, Portal Orzeczeń).

Podkreślić należy, iż orzecznictwo europejskie stoi obecnie na stanowisku, że sąd powinien z urzędu uwzględnić abuzywność klauzuli umownej. W orzeczeniu Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie C- 397/11, w pkt. 27 i 28 Trybunał podnosi, że „z chwilą, w której sąd krajowy dysponuje niezbędnymi w tym celu elementami stanu prawnego i faktycznego, powinien z urzędu ocenić nieuczciwy charakter danego warunku umownego objętego zakresem zastosowania dyrektywy 93/13 EWG w sprawach nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, i czyniąc tak, powinien usuwać brak równowagi istniejącej między konsumentem a przedsiębiorcą” (źródło (...)) Warto w tym miejscu wskazać na jeden z najnowszych wyroków Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 września 2018 r. (C-176/17) dotyczący zresztą sprawy, w której stroną powodową była spółka (...) S.A. w B.# Białej, gdzie wskazano, że "Artykuł 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, iż sprzeciwia się on przepisom krajowym takim jak te będące przedmiotem postępowania głównego, pozwalającym na wydanie nakazu zapłaty opartego na wekslu własnym, który stanowi gwarancję wiarygodności powstałej z umowy kredytu konsumenckiego, w sytuacji gdy sąd rozpoznający pozew o wydanie nakazu zapłaty nie jest uprawniony do zbadania potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków tej umowy, jeżeli sposób wykonania prawa do wniesienia zarzutów od takiego nakazu nie pozwala na zapewnienie przestrzegania praw, które konsument opiera na tej dyrektywie."

Weksel in blanco powinien być wypełniony zgodnie z porozumieniem zawartym między osobą podpisaną na wekslu a pierwszym jego nabywcą. Wypełnienie jest zgodne z porozumieniem, jeśli dokona go osoba uprawniona i jeżeli treść weksla odpowiada umowie zawartej między podpisanym na wekslu z osobą, której weksel wręczono (Prawo wekslowe w: Prawo Papierów Wartościowych, System Prawa Prywatnego Tom 18, red. Szumański, Legalis). W wyroku z 13 grudnia 2012r. Sąd Najwyższy (V CSK 21/12, B. (...), Nr 12; L.) stwierdził, że „w razie zaistnienia przesłanek przewidzianych w art. 10 prawa wekslowego, istnieje możliwość podniesienia wobec nabywcy weksla zarzutu dotyczącego wypełnienia weksla in blanco niezgodnie z treścią zawartego porozumienia dotyczącego warunków jego wypełnienia. Z kolei weryfikacja tego zarzutu następuje poprzez zbadanie tzw. stosunku podstawowego łączącego wystawcę weksla z jego odbiorcą, z którego wynika (lub nie) określone roszczenie inkorporowane w treści wypełnionego weksla”.

Wierzyciel zawarł umowę z pozwaną w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej, jako przedsiębiorca (art. 43¹ k.c.), natomiast pozwana występowała jako osoba fizyczna - konsument (art. 22¹ k.c.).

W myśl art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, przy czym jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. (§ 2). § 3 cytowanego przepisu stanowi zaś, że niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

Klauzulą niedozwoloną jest zatem postanowienie umowy zawartej z konsumentem (lub wzorca umownego), które spełnia (łącznie) wszystkie przesłanki określone w przepisie art. 385¹ k.c. tj.:

- 1) nie jest postanowieniem uzgodnionym indywidualnie;
- 2) nie jest postanowieniem w sposób jednoznaczny określającym główne świadczenia stron;
- 3) kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Podkreślić należy, że prowizja nie stanowiła elementu głównego świadczenia stron. Przez świadczenia tego typu należy bowiem rozumieć elementy konstytutywne dla danego typu czynności, pozwalające na jej identyfikację, od których zależny jest byt umowy – tak, że bez ich uzgodnienia nie można by stwierdzić, że do zawarcia umowy określonego rodzaju doszło. Przy umowie pożyczki prowizja stanowi natomiast jedynie formę dodatkowego wynagrodzenia (tak też: Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny w wyroku z dnia 8 maja 2019 roku w sprawie Sygn. akt I Ca 190/19, Portal Orzeczeń Sądów Powszechnych).

W ocenie Sądu zapisy dotyczące prowizji miały charakter klauzul niedozwolonych – prowizja była rażąco zawyżona i tym samym naruszała interesy pozwanej jako konsumentki oraz nie wiązała jej. Podkreślić należy, że kwota prowizji była zbliżona do wysokości należności głównej. Treść umowy łączącej strony nie uzasadniała w żaden sposób ustalenia jej aż w takiej wysokości.

Skoro zatem powód dochodził (po cofnięciu pozwu) kwoty 3.962,36 zł, zaś za nieuzasadnioną Sąd uznał wysokość prowizji w wysokości 3271 zł, z ponadto po piśmie ograniczającym powództwo pozwana dodatkowo wpłaciła kwotę 1400 zł, to powództwo nie mogło zasługiwać na uwzględnienie i tym samym zostało ono oddalone, o czym Sąd orzekł w punkcie pierwszym sentencji wyroku.

Jednocześnie w zakresie, w jakim powód cofnął pozew z uwagi na spłatę w toku sprawy przez pozwaną, postępowanie należało umorzyć na zasadzie art. 355 k.p.c. w zw. z art. 203 § 1 k.p.c., o czym Sąd orzekł w punkcie drugim wyroku. Sąd nie uznał bowiem, by cofnięcie pozwu we wskazanym zakresie było sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego, ani by zmierzało do obejścia prawa.

Orzeczenie o kosztach w punkcie trzecim sentencji wyroku Sąd oparł o treść przepisu art. 102 k.p.c. Powództwo zostało oddalone w części, zaś w części sprawę umorzono z uwagi na cofnięcie pozwu przez powoda. Pozwana w toku sprawy spłaciła znaczną część dochodzonej należności. W ocenie Sądu nieuzasadnione byłoby obciążanie pozwanej kosztami procesu, albowiem znajduje się ona i tak w stosunkowo trudnej sytuacji finansowej. Z tych względów Sąd postanowił nie obciążać jej obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz powoda.

/Sędzia

Magdalena Pniewska/

Z.

1) odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda,

2) za 14 dni lub z apelacją.

B., 14.09.2020 roku

Sędzia